

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА КОРЕКЦІЙНА ОСВІТА

УДК 376-056.264

DOI 10.31494/2412-9208-2023-1-1-84-93

PEDAGOGICAL CREATIVITY AS A CONDITION FOR EFFECTIVE SPEECH THERAPY ASSISTANCE TO PRESCHOOL CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОЇ ЛОГОПЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Oliha DONCHENKO,

Candidate of Psychological
Sciences, Associate Professor

olhadonchenko0@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-0863-285X>

Yevheniia LYNDINA,

Candidate of Pedagogical
Sciences, Associate Professor

evgeniyalyndina.bgpu@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-4615-6807>

Ольга ДОНЧЕНКО,

кандидат психологічних наук,
старший викладач

Євгенія ЛИНДИНА,

кандидат педагогічних наук,
доцент

*Berdiansk State Pedagogical
University,*

✉ 4, Schmidt st., Berdiansk,
Zaporizhzhia region, 71100, Ukraine

*Бердянський державний
педагогічний університет,*

✉ вул. Шмідта, 4, м. Бердянськ,
Запорізька обл., 71100, Україна

Original manuscript received: March 13, 2023

Revised manuscript accepted: March 20, 2023

ABSTRACT

The article is devoted to the problem of studying pedagogical creativity as a condition for effective speech therapy for preschool children with special educational needs. The authors note that speech therapy for children with special educational needs has appeared in the Ukrainian education system relatively recently and describe the historical path of formation and development of this area of work.

The article substantiates the importance of pedagogical creativity in the professional activity of a speech therapist. In particular, such a need is determined by the age and individual characteristics of preschool children (underdevelopment of the emotional and volitional sphere, acceleration of intellectual development, decrease in cognitive activity, gadgetization of leisure), saturation of the speech therapist's professional activity with pedagogical problems (strategic, tactical, situational), conditions of professional activity (continuity, systematicity, openness, publicity, strict regulation in time, dependence on methodological and technical equipment of the speech therapy center).

The authors determine that solving the problem of high-quality professional training of future speech therapists is inextricably linked to the formation of their ability to create. The main role in this is assigned to teachers of higher education institutions.

The professional training of a creative professional is realized by creating optimal psychological and pedagogical conditions, in particular, establishing favorable relationships between the teacher and the student, setting pedagogical goals for students, the achievement of which requires maximum expression of creativity, increasing the emotional intensity of the educational process.

Key words: *speech therapy, children with special educational needs, speech disorders, pedagogical creativity, creativity, professional training of a speech therapist, conditions for the development of creativity.*

З аналізу літературних джерел прослідковується, що логопедична допомога дітям із особливими освітніми потребами з'явилась в системі освіти України відносно недавно. Відомості про логопедичну допомогу, наближені до розуміння в сьогоденні, починають простежуватися з 50-х років ХХ ст. До цього періоду не було спеціальних шкіл для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку та недостатньою була мережа логопедичних пунктів.

Перші рекомендації щодо організації логопедичної роботи з дітьми, перелік посадових осіб, устаткування та обладнання логопедичного кабінету, опис змісту роботи вчителя-логопеда, перелік необхідних документів, які має вести логопед за встановленими зразками, з'явилися у «Положенні про логопедичні пункти при середніх школах» від 1949 року. [1].

Активне наукове вивчення порушень мовленнєвого розвитку почалось після створення у 1955 році відділу логопедії при НДІ педагогіки Української РСР. З того періоду з'являються принципи і методи їх запобігання та виправлення недоліків мовлення в дітей. Ученими досліджувались проблеми надання логопедичної допомоги дітям перших класів масових шкіл, індивідуального підходу в процесі логопедичної роботи, організації логопедичної роботи в допоміжній школі тощо (І. Дьоміна, А. Винокур, Л. Проколієнко, Л. Айзеншток, А. Павлішина та ін.) [1].

Поступово починають відкриватися спеціальні міські та сільські школи для дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку, контингент яких збільшувався щороку. У 60-ті роки за наказом Міністерства освіти УРСР школу-інтернат №7 було затверджено як науково-дослідну базу Інституту педагогіки для дітей з важкими вадами мовлення. При Інституті вперше було засновано методичний логопедичний кабінет, який мівив різні методичні розробки з корекційної роботи, плакати, конспекти відкритих занять, методичну літературу, технічні засоби для логопедичної корекції. Як зазначається в джерелі [6], в цьому кабінеті здійснювались щотижневі семінари для педагогів з питань дослідження та корекції різноманітних видів мовленнєвих порушень у дітей, а також їх навчання і виховання [3 ; 10].

З 1966 року активно почав розвиватися напрям дошкільної логопедії, про що свідчить відкриття дошкільного відділення для дітей старшого дошкільного віку, що мали важкі порушення мовлення.

«Методичні рекомендації вчителю та вихователю про особливості виховання в процесі вивчення основ наук в спеціальних школах», розроблені у 1978 році, розкривали проблеми навчання і виховання дітей із

різноманітними порушеннями мовлення; підвищення ефективності освітнього процесу дітей з розладами мовлення, профілактики можливих відхилень у психологічному розвитку дітей, диференційованого підходу в навчанні і вихованні при логопунктах, спільної роботи логопеда та батьків.

«Положення про логопедичні пункти системи освіти», яке з'явилося у 1993 році, використовувалося для надання логопедичної допомоги майже до 20-х рр. ХХІ століття. У документі чітко прописувалися основні аспекти організації системи логопунктів в Україні, змістовий компонент логопедичної роботи, професійні обов'язки вчителя-логопеда, деякі питання керівництва та контролю діяльності логопедів, вимоги до приміщення, матеріальної бази, порядок фінансування логопункту, зразки документів [1 ; 6].

У 1997 році Є. Собонович була розроблена «Концепція загально-мовленнєвої підготовки дітей до навчання в школі», де вчена виділяла основні завдання дошкільних закладів: розвиток розумових операцій, що сприяє формуванню узагальнюючої функції мовлення; мовленнєва діяльність у межах практичного оволодіння як передумови, що забезпечує засвоєння теоретичних знань про мовлення; підготовка дітей до опанування писемного мовлення [2].

«Концепція державного стандарту освіти учнів із ПМР», яка була розроблена у 2000 році В. Тарасун, окреслює комплекс проблем навчання дітей із мовленнєвими порушеннями, базові компоненти освіти, здібності до спілкування, базовий навчальний план, навчально-методичне забезпечення, термін навчання учнів.

На сьогодні, аналізуючи проєкт наказу «Про затвердження Порядку надання логопедичних послуг в системі освіти», можна зазначити, що цей документ окреслює основу логопедичної допомоги дітям із особливими освітніми потребами в різних закладах освіти [7].

У проєкті визначаються основні завдання логопеда та їх різниця залежно від віку дитини та закладу освіти, який надає їй логопедичні послуги. Серед загальних завдань фахівця є: первинне обстеження мовлення дітей дошкільного віку; з'ясування проблем в їх усному та писемному мовленні; корекція порушень усного мовлення та не тяжких порушень писемного; консультування родини та педагогічних працівників щодо питань розвитку мовлення у дітей та проведення заходів запобігання появі порушень (як первинних та й вторинних); роз'яснення особливостей мовленнєвих порушень батькам та особам, які оточують дітей з порушеннями мовлення.

Згідно з проєктом надаватися логопедична допомога починає дітям від 3 років, які не відвідують ще заклади освіти [7]. Специфіка роботи логопеда із дітьми дошкільного віку передбачає особистісну готовність професіонала здійснювати таку діяльність. Так, дошкільне дитинство, на думку Г. Беленької, суттєво відрізняється від усіх наступних вікових періодів життя людини низкою характерних особливостей. По-перше, він характеризується відносною свободою: діяльність, якою займається дитина, здебільшого обирається за її бажанням, вона емоційно насичена, дає простір для уяви та творчості. Це означає, що реальний педагогічний

вплив педагога менш запланований та регламентований, що підвищує необхідність імпровізації. По-друге, на нього пливає акселерація інтелектуального розвитку сучасних дошкільників. Це явище дослідники пояснюють перебуванням дітей в інформаційно-насиченому просторі суспільства, що характеризується широкою за обсягом емпіричною поінформованістю сучасних дошкільників у всіх сферах життя. У зв'язку з цим висувається важлива вимога до логопедів: вони мають виступати передусім не носіями енциклопедичної інформації для дітей, а партнерами з її обробки, трансформації та інтеріоризації дитини. Педагог виступає для дитини координатором, коментатором, опонентом і своєрідним фільтром усіх виховних впливів.

Наступною специфічною особливістю дошкільного віку є низький рівень довільності пізнавальних процесів, несформованість вольових якостей, що компенсується за рахунок природної дитячої допитливості. Це означає, що в основі успішного надання логопедичної допомоги, а також підтримання дисципліни лежить інтерес дітей. Організація цікавої діяльності, враховуючи безпосередність та низький самоконтроль дошкільників, у свою чергу, потребує від педагога чималих творчих зусиль.

Специфічними є умови, у яких відбувається організація логопедом діяльності дітей дошкільного віку: безперервність, систематичність, відкритість, публічність, жорстка регламентованість у часі (логопед не може чекати, поки його «осяє», від нього зазвичай вимагається негайний аналіз і дія, вплив багатьох непередбачуваних чинників, залежність від методичного, технічного оснащення логопедичного кабінету, регламентованість педагогічною наукою та вимогами суспільства, позитивним досвідом педагогічної культури).

Таким чином, здатність логопеда до впровадження творчого підходу у власну професійну діяльність є необхідною умовою її ефективності. У педагогічній діяльності, а зокрема і в логопедичній, будь-яке завдання є проблемним, а ступінь проблемності обумовлена об'єктивною складністю педагогічної ситуації (глибокий, заплутаний конфлікт, педагогічно занедбані діти, гострі суперечки у відносинах між ними та ін.) та рівнем професійного розвитку педагога (сформованістю якостей, професійних знань, педагогічних умінь і навичок, педагогічного досвіду).

Мета логопедичної діяльності реалізується шляхом розв'язання різноманітних педагогічних завдань. Вони, у свою чергу, утворюють цілісну систему, до якої належать: *ситуативні* (у залежності від непередбачуваної ситуації логопед комбінує, обирає, реконструює способи та форми впливу, змісту інформації); *тактичні* (вносить інноваційні зміни в інструментарій діагностики, створює умови для зняття зрізів та отримання динаміки розвитку дитини, добирає індивідуальні методики впливу на порушення мовлення в дітей; знаходить зручні форми взаємодії з батьками для максимального отримання потрібної інформації від них та задіяння в логопедичній допомозі дитині); *стратегічні* (створює образ результату, відбір, комбінування, корекцію, реконструювання процесу, що призводить до кінцевого результату).

Творче розв'язання педагогічних завдань характеризується низкою критеріїв. Провідним критерієм творчого розв'язання професійного завдання є нестандартність, що включає такі показники, як новизна та оригінальність. Новизна розуміється як продукування нових (таких, що не існували раніше у подібній формі, виходять за межі відомого в педагогічній науці та практиці) способів діяльності та їх модернізація. При цьому показником новизни може бути як об'єктивний, так і суб'єктивний зміст розв'язання завдання.

Аналіз досліджень С. Сисоевої дозволив виділити такі основні типи розв'язання професійних завдань, залежно від суб'єктивності/об'єктивності новизни: педагогічну імпровізацію та інновацію.

Імпровізація полягає в ефективному застосуванні здобутого досвіду в інших умовах, покращенні, модернізації відомого відповідно до нових завдань; в умінні бачити «поле варіантів» розв'язання однієї проблеми; перевіряти загальні методичні рекомендації або теоретичні положення в конкретні педагогічні дії тощо. Інновація ж передбачає відкриття, виявлення раніше не пізнаних закономірностей теорій логопедичної допомоги, розробку вискоелективних методик, технологій корекції мовлення.

Критерій оригінальності розкриваємо через синонімічний ряд – своєрідність, самостійність, індивідуальність, природність, «справжність» (не підробка), автентичність. Тобто, у творчій професійній діяльності проявляється неповторна особистість логопеда, його життєвий та професійний досвід, реалізується прагнення до самореалізації. Оригінальність унеможлиблює копіювання чужого педагогічного творчого досвіду, визначає, що він завжди здобувається індивідуально.

Важливими критеріями творчості в діяльності логопеда є доцільність та ефективність. Доцільність як відповідність діяльності логопеда корекційним завданням, висувається супротив прожекторства та псевдооригінальності. Прожекторство розуміється як нереалістичність, нездійсненність. Воно виростає на ґрунті порушення наукових закономірностей і принципів. Псевдооригінальність виявляється в наявності прагнення бути несхожим у своїй роботі на інших як самоцілі, йому властиві штучність, навмисне ускладнення. Ефективність розуміється як оптимальні витрати ресурсів (фізичних, матеріальних, духовних, інтелектуальних) педагогів та дітей для досягнення максимальних результатів.

Важливого значення для розвитку готовності логопеда до творчої професійної діяльності набуває створення у закладі вищої освіти оптимальних психолого-педагогічних умов. Удосконалення процесу підготовки для розвитку означеної здатності відбувається за умови:

1. Встановлення сприятливих взаємин викладача та здобувачів вищої освіти. Розвиток креативності передбачає створення специфічної атмосфери освітнього процесу. На противагу традиційному навчанню, яке характеризується встановленням дистанції між викладачем та студентами, домінуючою позицією викладача та здебільшого пасивною

роллю здобувачів, сприятливими для розвитку професійної креативності є співтворчість, діалогічність та позиція «рівності».

Співтворчість передбачає спільне творче розв'язання професійних завдань. Педагог включається в розвивальний процес як повноцінний його учасник, а не лише керівник, організатор чи контролер. Саме це дозволяє збагачувати досвід студентів стосовно способів творчого розв'язання педагогічних завдань, отримувати креативний візрєць, знімати творчі бар'єри.

Головними принципами діалогічності є повага до студента, визнання його неповторності та унікальності. Проявляється це в тому, що він розуміє та приймає точку зору майбутніх фахівців стосовно питань, які обговорюються, виявляє готовність надати допомогу, залучає здобувачів вищої освіти до планування освітньої діяльності, стимулює висловлювання власних вражень, пропозицій щодо проведення навчальних занять, самостійного визначення шляхів, способів виконання запропонованих викладачем завдань, оцінки власних успіхів, результатів діяльності за певними критеріями [4].

Сприятливі взаємини викладача та здобувачів передбачають також урахування особистісних якостей. Це досягається вивченням викладачем неповторної індивідуальності майбутніх фахівців (в ході уважного спостереження за ними в ході навчальних занять, позанавчальної діяльності, бесід).

Відповідно до зазначеного запропоновані такі принципи організації співпраці викладача та здобувачів під час творчого розв'язання професійних завдань: 1) організація діалогу. Головне в організації діалогу – обмін ідеями без спроб переконати співрозмовника. Реалізується цей принцип через три провідні правила: «Не критикувати», «Не перебивати», «Слухати уважно»; 2) принцип колегіальності. Усі учасники повинні визнавати інших рівноправними колегами без певних привілеїв; 3) відмова від засудження. Принцип передбачає заборону будь-яких засуджень на етапі генералізації творчих ідей. Для цього доцільно використати такий прийом: щоразу, коли учасник, засуджуючи чиюсь ідею, говорить: «Так, але...», запропонувати йому сказати: «Так, і...» та продовжити з того місця, на якому зупинився попередній мовець. Така проста заміна негативної реакції на позитивну відчутно змінить налаштування групи; 4) визнання цінності кожної висловленої ідеї. Хоча якість висловлених учасниками ідей буде характеризуватися різною мірою оригінальності, доцільності, ефективності, необхідно дати позитивну оцінку роботи всіх учасників. Для цього, наприклад, у кінці роботи над творчим розв'язанням професійного завдання, можна запропонувати скласти три списки: 1) ідеї, корисні вже зараз; 2) зони подальшого дослідження; 3) нові підходи до проблеми.

2. Постановка перед студентами завдань, досягнення яких потребує максимального вияву креативності. Важливим методом розвитку креативності майбутніх логопедів є моделювання викладачем проблемних виробничих ситуацій з установкою на прояв творчого підходу до них.

Неспроможність студентів розв'язати їх засобами наявних знань детермінує необхідність пошуку способів розв'язання, що раніше були невідомими.

Головною характеристикою проблемних ситуацій є невизначеність, яка включає відсутність єдиного правильного варіанту розв'язання завдання, відомого алгоритму дій, повних вихідних даних. Це наближає майбутнього фахівця до умов справжнього професійного повсякдення, в якому він діє в ситуаціях, де відомі факти неповні, часто недостовірні, викликають сумніви. Під час творчого розв'язання важливою є не правильність елементів інформації, а те, наскільки корисним буде їх поєднання, чи дозволить воно побачити проблему в новому, незвичайному ракурсі, роздивитися можливі способи її розв'язання. Ідеї оцінюються не лише з позиції правильності чи неправильності, а з позиції функціональності, застосування в конкретних умовах. Особливістю творчого розв'язання завдання є «розширення обсягу незнання» на початкових етапах роботи. У традиційному розв'язанні чим далі фахівець просувається у роботі над задачею, тим більш визначеною вона для нього стає. При творчому – починає бачити більше варіантів її розв'язання, рухається відразу кількома шляхами («мережевий пошук»), а отже, і ступінь невизначеності зростає. Навіть якщо деякі напрямки пошуку виявляються помилковими, це не означає невдачу в пошуку, навпаки, бажання постійно бути правим, страх перед помилками – це серйозні бар'єри творчого пошуку. Зважаючи на це, викладачеві необхідно оцінювати не лише кінцевий результат творчої діяльності студента, але й шлях його досягнення. Важливо стимулювати та заохочувати знаходження декількох можливих варіантів розв'язання поставленого професійного завдання, навіть за умови, якщо вони виявились не продуктивними.

Настанова на прояв креативного підходу може реалізуватися шляхом застосування низки прийомів: а) сформулювати завдання у вигляді питання «Якими способами я можу..?»; б) конкретизувати завдання завдяки запитанням «Хто?», «Що?», «Де?», «Коли?», «Чому?», «Як?»; в) зробити завдання більш глобальним чи вузьким (визначити необхідний рівень абстрагування можна шляхом задавання питання «Чому?» 4-5 разів); г) змінити ключові слова завдання на синоніми чи антоніми; д) поставити завдання від імені інших учасників педагогічного процесу (дитини, батьків, адміністрації); е) побудувати «діаграму Ісікави» («риб'ячу кістку»). Щоб скласти діаграму для проблеми, треба записати її в «голові» риби, визначити ребра – основні категорії причин існування проблеми та згрупувати більш дрібні причини довкола цих ребер. Потім стосовно кожної дрібної причини поставити запитання: «Чому це відбувається?». Записати відповіді на кожне з поставлених питань; е) замінити окремі слова чи порядок слів професійного завдання.

Але важливо не лише ставити перед здобувачами завдання, що вимагають творчого розв'язання, але ознайомлювати зі способами нестандартного їх розв'язання. Традиційні методи навчання передбачають домінування перцептивно-мнемічних способів засвоєння

знань і переважно спрямовуються на формування загальнотеоретичної та методичної компетентності. Це дозволяє майбутнім фахівцям вільно орієнтуватися в розмаїтті форм, методів, прийомів і засобів педагогічної роботи, але не забезпечує розвиток професійної креативності. Ефективними для розвитку креативності майбутніх логопедів, а також доцільними для застосування в освітньому процесі ЗВО є евристичні методи, що сприяють продукуванню нестандартних, оригінальних ідей. Завдяки великій різноманітності та різноспрямованості їх можна застосовувати на лекціях, семінарських та практичних заняттях, для самостійної роботи студентів під час вивчення інших дисциплін.

Застосування евристичних методів в освітньому процесі закладу вищої освіти виконує низку функцій: активізує та розвиває пізнавальну сферу здобувачів на заняттях, сприяє глибшому розумінню навчального матеріалу, знайомить з технологіями знаходження творчого розв'язання проблем. Крім того, значні та різноманітні напрацювання дослідників дозволяють забезпечити їх широку варіативність та застосовуваність для розв'язання багатьох навчальних, виховних, розвивальних завдань. Вони спонукають студентів до самостійного, ініціативного й творчого засвоєння навчального матеріалу, а також передбачають актуалізацію здатності до рефлексії та розширення репертуару способів професійних дій, що забезпечує успішне входження в майбутню професію.

Отже, логопедична допомога дітям із особливими освітніми потребами є відносно новою проблемою. Розв'язання завдання якісної фахової підготовки майбутніх логопедів невід'ємно пов'язано із формуванням у них здатності до творчої діяльності, що вимагає від викладача закладу вищої освіти здатності повноцінно його реалізувати. Фахова підготовка креативного професіонала передбачає створення оптимальних психолого-педагогічних умов: встановлення сприятливих взаємин викладача ЗВО та здобувача; постановка перед студентами педагогічних цілей, досягнення яких потребує максимального вияву креативності; підвищення емоційної насиченості освітнього процесу.

Література

1. Берник Т. Л. Розвиток диференційованих форм логопедичної допомоги дітям з мовленнєвими вадами в Україні (1945-2000) : автореф. дис.... канд. пед. наук). Київ, 2006. 20 с.
2. Бондар В., Золотоверх В. Інтерпретація еволюції спеціальної освіти: зародження, становлення, розвиток (до десятиріччя Інституту спеціальної педагогіки АПН України). *Дефектологія*. 2004. Вип. 1. С. 2-10.
3. Вознюк О. В. Розвиток особистості педагога в умовах цивілізаційних змін : теорія і практика. Житомир, 2013. 614 с.
4. Донченко О. С. Розвиток професійної креативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами арт-терапії : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Київ. 2018. 261 с.
5. Дубасенюк О. А. Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі. Житомир, 2012. 284 с.

6.Линдіна Є. Ю. Історична ретроспектива логопедичної допомоги в системі освіти України. *Розвиток освітніх систем в умовах євроінтеграційних трансформацій: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці, 26-27 травня 2021 року*. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. С. 204-208.

7.Проект наказу «Про затвердження Порядку надання логопедичних послуг в системі освіти» від 11 вересня 2020 року. URL : <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-nakazu-pro-zatverdzhennya-poryadku-nadannya-logopedichnih-poslug-v-sistemi-osviti> (дата звернення: 25.02.2023).

8.Туриніна О. Л. Психологія творчості. Київ : МАУП, 2007. 160 с.

9.Шандрук С. К. Психологічні засади розвитку професійних творчих здібностей майбутніх практичних психологів : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.07. Тернопіль : Тернопільський національний ун-т, 2016. 458 с.

10. Lyndina, Y. (2022). Interdisciplinary Links of Speech Therapy for Individuals or Children with Special Needs. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14 (4), 260–273.

References

1. Berynk, T. L. (2006). *Rozvytok dyferentsiiovanykh form lohopedychnoi dopomohy ditiam z movlennievymy vadamy v Ukraini (1945-2000)* [Development of differentiated forms of speech therapy for children with speech disabilities in Ukraine] : avtoref. dys.... kand. ped. nauk. Kyiv. [in Ukrainian].

2. Bondar, V., Zolotoverkh, V. (2004). *Interpretatsiia evoliutsii spetsialnoi osvity: zarozhennia, stanovlennia, rozvytok (do desiatyrichchia Instytutu spetsialnoi pedahohiky APN Ukrainy)* [Interpretation of the evolution of special education: origin, formation, development (to the tenth anniversary of the Institute of Special Pedagogy of the National Academy of Sciences of Ukraine)]. *Defektolohiia – Defectology*. 1, 2-10. [in Ukrainian].

3. Vozniuk, O. V. (2013). *Rozvytok osobystosti pedahoha v umovakh tsyvilizatsiinykh zmin : teoriia i praktyka* [Development of the teacher's personality in the conditions of civilizational changes: theory and practice]. Zhytomyr. [in Ukrainian].

4. Donchenko, O. S. (2018). *Rozvytok profesiinoi kreatyvnosti maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity zasobamy art-terapii* [Development of professional creativity of future educators of preschool education institutions by means of art therapy] : dys. ... kand. psykhol. nauk. Kyiv. [in Ukrainian].

5. Dubaseniuk, O. A. (2012). *Teoretychni i prykladni aspekty rozvytku kreatyvnoi osvity u vyshchii shkoli* [Theoretical and applied aspects of the development of creative education in higher education]. Zhytomyr. [in Ukrainian].

6. Lyndina, Ye. Yu. (2021). *Istorychna retrospektyva lohopedychnoi dopomohy v systemi osvity Ukrainy* [Historical retrospective of speech therapy assistance in the education system of Ukraine]. *Rozvytok osvitnikh system v umovakh yevrointehratsiinykh transformatsii: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, m. Chernivtsi, 26-27 travnia 2021 roku – Development of educational systems in the conditions of European integration transformations. Chernivtsi : Chernivetskyi nats. un-t, 204-208. [in Ukrainian].*

7. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (11.09.2020). *Proiekt nakazu «Pro zatverdzhennia Poriadku nadannia lohopedychnykh posluh v systemi osvity»* [Draft order "On the approval of the procedure for the provision of logopedic services in the education system"]. URL : <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-nakazu-pro-zatverdzhennya-poryadku-nadannya-logopedichnih-poslug-v-sistemi-osviti> [in Ukrainian].

8. Turykina, O. L. (2007). *Psykholohiia tvorchosti* [Psychology of creativity]. Kyiv : MAUP. [in Ukrainian].

9. Shandruk, S. K. (2016). *Psykhologichni zasady rozvytku profesiinykh tvorchykh zdibnostei maibutnikh praktychnykh psykhologiv* [Psychological foundations of the development of professional creative abilities of future practical psychologists]: dys. ... d-ra psykol. nauk. Ternopil : Ternopilskiy natsionalnyi un-t. [in Ukrainian].

10. Lyndina, Y. (2022). *Interdisciplinary Links of Speech Therapy for Individuals or Children with Special Needs*. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14 (4), 260-273. [in English].

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена проблемі дослідження педагогічної творчості як умови ефектної логопедичної допомоги дітям дошкільного віку із особливими освітніми потребами. Автори зазначають, логопедична допомога дітям із особливими освітніми потребами з'явилась в системі освіти України відносно недавно та описують історичний шлях становлення та розвитку означеного напрямку роботи.

У статті обґрунтовується важливість педагогічної творчості в професійній діяльності логопеда. Зокрема, така необхідність визначається віковими та індивідуальними особливостями дітей дошкільного віку (нерозвиненість емоційно-вольової сфери, акселерація інтелектуального розвитку, зниження рівня пізнавальної діяльності, гаджеталізація дозвілля), насиченістю професійної діяльності логопеда педагогічними проблемами (стратегічними, тактичними, ситуативними), умови професійної діяльності (безперервність, систематичність, відкритість, публічність жорстка регламентованість у часі, залежність від методичного, технічного оснащення логопедичного кабінету, регламентованість педагогічною наукою та вимогами суспільства, позитивним досвідом педагогічної культури).

Авторами визначається, що розв'язання завдання якісної фахової підготовки майбутніх логопедів невід'ємно пов'язано із формуванням у них здатності до творчої діяльності. Основна роль при цьому відводиться викладачам вищого закладу освіти. Фахова підготовка креативного професіонала реалізується шляхом створення оптимальних психолого-педагогічних умов, зокрема встановлення сприятливих взаємин викладача та здобувача, постановка перед здобувачами педагогічних цілей, досягнення яких потребує максимального вияву творчості, підвищення емоційної насиченості освітнього процесу.

Ключові слова: логопедична допомога, діти з особливими освітніми потребами, порушення мовлення, педагогічна творчість, креативність, фахова підготовка логопеда, умови розвитку креативності.